

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —
Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dvojna gosposka v deželi.

(Govor poslanca g. Hermana v deželnem zboru v Gradcu.)

IV. Sedanja javna uprava s političnimi gosposkami vred je silno draga. Samo za deželno upravo plačujemo na leto 3,500.000 fl.; okrajji in srenje zahtevajo blizo ravno toliko, tedaj skupaj 7,000.000 fl. Ali to še ni vse! Sedaj pridejo namreč še državni ministri na Dunaju in terjajo za državno upravo od naše dežele celih 18.430,300 fl. vsako leto. Od teh denarjev potrošijo za državno upravo ali državno gosposko na Štajerskem 8 mil. 832.600 fl.; celih 9,597.000 jim tedaj ostane kot čist dohodek iz dežele štajerske! Iz tega pa je razvidno, da Štajerska vso upravo, deželno in državno, sama plačuje in vrh tega še vsako leto više 9 milijonov v državno kaso na Dunaj pošilja kot čist dohodek!

Navedene številke kažejo, da je naša politična uprava — draga, vsakdanja skušnja pa uči, da je neznano — slaba. Milijoni, koje sedaj trošite dve vladi, deželna in državna, brez koristi, bi v rokah ene in sicer deželne vlade našo deželo povzdignoli do največjega blagostanja in cvetoče gmotne ali materijalne sreče — in še bi za državo dosta ostalo. Sedaj pa je vse drugače! Koliko uradov je, gosposk, kancelij, naredeb itd., ki so ali brezkoristne ali popolnem — nepotrebne! Koliko denarja je že strankarska vlada posejala svojim centralističnim prijateljem po deželah! Plačevali pa smo vsi! Mnogokrat delajo in snujejo državni ministri postave, ki daleč presegajo denarno moč posameznih dežel, srenj in pa 4krat obteženega in preobloženega kmeta, ki vzdihuje pod četvero težo 1) državnih, 2) deželnih, 3) okrajnih in 4) srenjskih naklad! Ne rečem, da nimajo ministri nikoli dobrih namenov, pa tajiti se vendar ne more, da imamo od njih vse sedanje velike stroške in zmešnjave pri šolah, nered pri gosposkab, okrajih in srenjah, da javna varnost peša itd. . . vse te nezgode so sad jihovih nasvetov! (Res je — dobro! na desnici). Kako drugače bi pač bilo, ako bi imela naša dežela

v teh rečeh prosto roko! Kako hitro bi se vse zamoglo popraviti in pomagati!

Država, t. j. dunajski ministri so stari deželni red podrli na nos na vrat pri nas in drugod. Nasledek temu je sedanja nered in zmešnjava. Od državnih ministrov imamo novi protinaravni volilni red za deželne zbore, povsodi velike stroške, malo haska, napačno nastavljene gosposke itd. Vse to imamo od državnih ministrov. Deželni zbor ne more ničesar sam storiti ne za šole, ne za ceste, ne za javno varnost, dokler se sedanje gosposke drugače ne uredijo. Potrebo take nove uredbe vse čuti in priznava, tudi ministri na Dunaju. Že večkrat so obljubili, da bodo upravo popravili, a do sedaj so samo obetali, ničesar pa storili: niso utegnoli; imeli so preveč dela in skrbi z novimi zakonskimi in drugimi verskimi postavami.

Čeravno pa vsi čutimo potrebo poprave in nove uredbe naših sedanjih gosposk, moramo še vendar radi biti, da tega važnega posla ni v roke vzel dunajski državni zbor. Kajti v tem, kako bi naj bile gosposke v posameznih deželah uredjene, sploh kakošna bi imela biti politična uprava, prvo prašanje ni, kako ampak kdo nam jo naj priskrbi. Ta kdo pa ni državni, ampak naš deželni zbor v zvezi z deželskim oblastnikom, t. j. s svitlim cesarjem kot štajerskim vojvodom. To mora vsak priznati, kateremu je resnično mar za samostalnost avstrijskih dežel.

Liberalci, ki so sploh centralisti, se vé tega ne spredijo in ne umejo. Posamezne dežele so jim le provincije, s katerimi se smejo poljubne poskušnje delati in ki se zamorejo na korist centralizma — izcerpljati. Centralisti vselej prezirajo, da vsaka naših dežel v osebi cesarja še posebič časti in priznava svojega posebnega deželnega oblastnika: Česka kot kralja, Štajerska kot vojvoda. Centralisti to starodavno in pravno zvezo avstrijskih dežel popolnem prezirajo in prilastujejo dunajskemu državnemu zboru pravico posameznim deželam nastavljanje gosposke brez vedenja dežel in davke nalagati. To je centralistična sistema. Po njej gospodujeta sedaj 2 gospoda v naši deželi;

2 gospodarja pa ne storita nikder dobro! Država in jeni dunajski ministri, ti hočejo biti povsodi — vse, le država, in zopet in zmirom država! In vendar ne poznamo avstrijske države in to, kar centralisti tako nazivljate, je le zveza večih držav — foedus statuum — cesarstvo. (Klici: oho!) Ker se pa to prezira in ker se na Dunaju vedno sklicuje in opira na državo, zato imamo toliko nereda in zmešnjav po cesarstvu in po deželah. Nimate tedaj nobenega uzroka, vi centralisti, kričati nad nami, ki hočemo kot pravi federalisti, da Avstrija ostane, kar je: zveza samostalnih držav — foedus statuum — t. j. cesarstvo, v katerem se pustijo vsakej deželi jene pravice in samostalnost v lastnih, v domačih zadevah.

Še nekaj! Politična uprava se ne more predrugačiti brez spremenitve sedanje srenjske postave. Spremeniti bi jo imeli deželni zbori, kateri so jo bili sklenoli. Ali tega ti ne bodo storili takó, da bi srenje zgubile še več svoje samouprave in da bi še bolj prišle pod oblast državne vlade, t. j. okrajnih glavarstev. Da bi to deželni zbori storili in tako deželno samostalnost pri srenjah zatrli, to ni verjetno. Sedaj je mogoče, da vzeme državni zbor na Dunaju srenjsko postavo v svoje roke, kakor je to storil od l. 1861—1867 in neizmerne zmešnjave napravil po vseh deželah. Mogoče je to, vendar vsled bridkih skušenj, ki si jih je v omenjenih 6 letih dovolj nabral, tudi to ni verjetno. Iz tega pa sledi, da pri sedanji centralistični sistemi ne moremo ne naprej pa ne nazaj! Taki so nasledki, kedar se država, t. j. dunajski ministri vtikajo v domače zadeve posameznih dežel! Centralistična sistema mora najpoprejš propasti, potem je še le mogoče, sedanjo politično pravo vspešno popravljati! (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Sv. oče Pij IX. so 13. maja spolnili svojo 84. leto. Č. g. kanonik Kosar so jih nedavno imeli srečo dvakrat videti. Pravijo, da so Pij IX. nenavadno krepki, prijaznega, polnega, rudeče-belega lica in čudovito jasnih oči. Le kot sneg beli lasi na glavi, nekoliko sklonjena postava in palica v levici spominja človeka, da ima častitega starčka pred seboj, ki je stopil v 85. leto. To je posebna milost, katero Bog skažuje svojej toliko preganjani Cerkvi na zemlji. Kakor pšenico na gumno, tako vejajo sovražniki jene vernike. Ni dežele, ni edine države na celem dolgem in širokem svetu, ki bi katoliška bila, ali ki katoliškej Cerkvi resnično dobro hotela; veliko več razsaja zlasti v Evropi žalostno, silovito in že popolnem nesramno preganjanje. Novi antikristi komaj čakajo na smrt Pija IX., ker mislijo potem volitev novega papeža motiti ali zabraniti. Toda Bog ohranjuje Pija IX. čudovito pri zdravju in življenju — glavarja in pastirja, da se čreda

ne more razpoditi in od sovražnikov zapleniti. Bodi mu zato vsa čast in hvala.

Katoličani na Nemškem snujejo mogočno katoliško-politično društvo, ki bo pravice sv. Cerkve po celi Nemčiji branilo in zagovarjalo. Sedež društva bo v Mainzu, kder je nekdaj sv. Bonifacij, apostol Nemcev, stoloval.

Laška vlada marljivo posnema pruske kulturoborce, ki katoliške škofe zapirajo, izganjajo in rubijo. Italijanski ministri so namreč Mantovanskemu škofu vzeli škofijsko poslopje. Iznani škof so se preselili v semenišče, kder so si priredili 2 hišici. Toda sedaj so ministri semenišče zatrli, in ko so škof bili na firmskem potovanju, vse pohištvo na ulico zavlekli in hram zaprli.

Magjarski nadškof Ostrogonski je pozval zagrebačkega nadškofa in djakovačkega škofa, jugoslavjanskega rodoljuba Strosmajerja, da se z njima pogovori, kako bi se Medjimurje od hrvatske nadškofije odtrgalo in pritaknolo magjarskej v Sombotelju. Magjari zlorabijo celo sv. katoliško Cerkvo, da Slavjane tlačijo in čedalje bolj — pomagjarujejo. Ali nas Slavjane navdaja trdno upanje, da bo skoro magjarskega nasilstva konec!

Č. g. Kljun glavni urednik Slovenca v Ljubljani, ki je bil od škofa Pogačarja zaradi slovenskega domoljubja na pritiskanje nemčurjev nagloma prestavljen, ni šel na odkazano mu mestu in je ostal v Ljubljani pri svojem stricu g. kanoniku Kramerju, stolnemu župniku. Ljubljanski volilci so marljivemu gospodu poslali priznavajočo adresno.

Božji grob v celjski farni cerkvi je bil obnoven s prav neprimernimi barvami od znanega malarja — ali bolje rečeno — od mazača H. na Bregu. Človeku se milo stori, da mora na tako lepem prostoru, pri tako svetih rečeh take spakarije ali karikature gledati!

Iz Peking-a, glavnega mesta paganskega cesarstva Kitajskega v Aziji poroča iz nekega pisma „Danica“ sledeče:

„Kolikor bolj opazujem tukajšne razmere, toliko bolj sem prepričan, da dan usmiljenja ni več daleč. Bog je v tem letu naše delo zopet obilno blagoslovil, kakor se vidi iz naslednjega posnetka. Kršenih je bilo odrašenih 438; poganskih otrok v v smrtni nevarnosti 7578; katehumenov, ki so pripravljeni za sv. krst skoro dokončali, 870; bolenikov (večidel poganov) v naših obeh bolnišnicah 680, bolnih, ki so pri redovnih sestrah iskali pomoči in zdravil, 41.996, — vkup tedaj 51.562 duš.

Zdaj imamo 107 šol (l. 1871 jih je bilo 88), 139 cerkva in kapel (l. 1871 samo 46). Obé semenišči se lepo razcvetata; posvetil sem 6 subdijakonov. Sestre sv. Jožefa čutijo, da je Gospod z njimi. Zguba prednice, kakor hudo jih je bilo tudi zadela, je vendar ob enem za nje tudi dobrot, zakaj ona jim je v nebesih nova besednica.

Že se je v Pekingju odprla druga hiša za sirote; tako je zdaj že sto osirotelih deklic pod varstvom sv. Jožefa. Tudi pripravljajo sestre veliko žen in deklet za sv. krst. Ali bodo kedaj moje oči še videle dan, ko bodo plameni ljubezni po vsem Pekingju vihrali od vsih strani in bodo vžigali srca vsih njegovih prebivalcev? Javaljne; zakaj dolgi so že dnevi mojega popotovanja. Pa to tudi nič ne dé; prišel bo pa dan gotovo in iz nebés se bom toliko bolj veselil nad to lepo prikaznijo.“

Gospodarske stvari.

Nekaj o kravah mlekaricah.

Goveja živina šteje mnogo razrodov. Nekateri teh rodov sodijo samo za ravnine in doline, n. pr. ogerska, poljska, holandska goveda. Drugi rodovi storijo le na bolj hribovitem in planinskem svetu, n. pr. Muricodolska, Marijinodvorska, Pincgavska, potem Belanska ali Koroška in naposled Tirolska in Švicarska goveda. Naša domača goveja živina spada k srednjemu deželskemu rodu. Zastran obilosti mleka slovijo najbolj krave Holandskega roda; tudi Švicarske, Tirolske in Marijadvorske ali Marijahoferske so vrle mlekarice. Vendar to nas ne sme strašiti zastran krav našega navadnega plemena. Tudi med njimi se nahaja in se da tudi vzrediti dokaj pridnih mlekaric. Vnanja znamenja dobre krave mlekarice so sledeča: dobra mlekarica ima lahko glavo, širok gobec, tenke rogove; je prijaznega, krotkega obraza; ona ni debela, ampak bolj suha; kožo ima bolj tenko, ki se rada premika; vrat jej je slok, život okrogel, hrbet raven, mlečne žile pod trebuhom so debele, vime veliko, mehko, pa ne mesnato; tu pa tam imajo tudi dolg in tenek rep za znamenje mlečne krave.

Komur se je posrečilo dobiti pridno kravo mlekarico, ta jej pa naj tudi primerno streže in polaga. Kajti obilost mleka ni odvisna samo od govejskega plemena ali roda, ampak tudi od tega, kako, kaj in kedaj se kravi za klajo polaga. Sledeči prigodek nam bo to pojasnil. Nek Štajerski graščak je imel prelepe planine z dobrimi pašniki, kder se je pasla številna goveja živina domačega plemena. Ko pa je slišal, da so Holandske krave najboljše mlekarice, je brž svoje prodal in za drage denarje nakupil Holandskih krav. Nadjal se je od vsake dobiti po 3800 litrov mleka. Ali hudo se je ukanil. Holandske krave mu niso dale toliko mleka, kakor je pričakoval in še to, kar je dobil, bilo je — slabo. Sedaj nima graščak na svoji planini nobene Holandske krave več. Po precej občutljivi skušnji se je prepričal, da Holandske krave, ki se pasejo po pobotnih, mehkih travnikih Holandskih nižav, ne sodijo za naše hribovite kraje, kder raste bolj kratka, trda, pa tudi močna trava, ki sicer ne daja toliko mleka, vendar mesto tega veliko boljše.

Da pa tudi naše domače krave dobre mlekarice postanejo, se pripomaga s tako zeleno in suho krmo, ki najbolj na mleko deluje. Taka krma, klaja ali piča so mnogovrstni otrobi, posebno pa pšenični in ječmenovi; tudi ostanki pri izdelovanju skroba ali šterke iz kuruze dajajo veliko mleka; isto velja o tropinah in drožeh, ki se dobivajo v pivarnah. Menje dobro upljivajo na mleko sladne cime ali mlato, potem lanene in ogršične preše; te še imajo to posebno napako, da podajajo mleku neprijeten okus; temveč pa sodijo te reči, kedar se hočejo izmolzle krave za mesnico podrediti in udebeliti. Kajti mlato, lanene preše itd. delajo močno na loj. Po zimi stori kravam mlekaricam jako dobro, če se jim s korenstvom polaga. Najbolj na mleko deluje repa Burgundska (Burgunder Futterrüben). Topinambur je menjše vrednosti; najbolj slaba v tem oziru je navadna bela repa, ki ima le malo redivne moči, razun tega pa še mleko kazi z neprijetnim okusom. Vse sorte detelje so izvrstna klaja kravam mlekaricam, posebno detelja Štajerska in pa lucerna. Sladko seno, še bolj pa otava, daja kravam mnogo in dobrega mleka. (Konec prihod.)

Kumare, murke, krastavci (Cucumis sativus.)

M. II. Še drugi način si prav rano spomladi kumar vzrediti, je pa ta, da se že začetek januarja do konca februarja gnojne grede pripravijo in v nje, če so dosti pregrete, seme po vrsti posadi. Druga zemlja se s krešo, salato ali redkvice obseje. Brž ko so kumarne rastline nekoliko odrastle, se polagoma ogrebaja in osipljejo in v ti meri, ko se kumare razraščajo, postranski pridelki: kreša, salata itd. odpravljajo. Ker pa sajenke tako rano sejane, zlasti če solnce pomanjkuje, rade konec vzamejo, se mora škoda z novim zarodom, t. j. z sajenjem novih zrn skrbno nadomestovati. Če so rastline pregoste, se mora temu tako pomagati, da se jih nekoliko populi in drugam presadi, morda na novo narejene gnojne grede. Presajanje se pa z najboljšim vspehom tako godi, da se seme v vrbove jerbasčkeke posadi, ki se potem v vsakem času lahko iz zemlje z prstjo vred vzamejo in kamorkoli presade. Kolikokrat se hoče gnojna greda razhladiti, jo je treba z novimi okladki gnojnimi pogreti. Tudi večkratno razvetenje pri odprtih oknih o lepem, toplem vremenu je potrebno. V začetku marca se pa že hladne grede narejajo in v nje zrnje ali sajenke posajajo. Zaboji gnojnih gred ne smejo previsoki biti, da kumarne sajenke ne pregloboko pod okni, ampak blizu njih stojé. Ko pa listje steklo dosežati začne, se morajo okna vzdigniti. Zaboji se tudi ne smejo v globele postavljati, ker bi v njih greda prevlažna postala in rastline bi škodo trpele. Natančna mera suhote in vlage je poglobitna potreba pri vzrejevanju kumar v gnojnih gredah.

Za seme se jemljejo najlepše zrele kumare, na obeh koncih se do strežena obrežejo in pusté,

da nagnijejo. Na to se seme iz njih vzame, izpere in lepo posuši. Dobro spravljeno seme ostane 6—10 let kaljivo. Več let staro seme je za sejanje boljše, ko jednoletno.

V prirejo kumar za v jesih se mora seme konec maja ali junija posaditi. Razun tega pa se morejo tudi od rano posejanih kumar mlajše in drobnejše potrgati, ko enkrat močno nastavljajo in se ni več bati, da bi debeli zarod pošel.

Kumare se rabijo čvrstne za salato, za prikuho ali pa na pol doraščene za v sol in drobne za v jesih, s katerimi je dostikrat dobra kupčija.

Cementiranje sodov po novi meri se mora pri cementirovalnih uradih (Aichämter) plačevati po sledečih razmerah. Za sod, ki drži do 60 litrov se plača 10 kr., od 60—150 litrov 15 kr., od 150 litrov naprej za vsakih 10 litrov 1 kr. več. Za zvaganje posode same se plačuje po 15 kr.

Sejmovi. 24. maja v Brašlovcah, v Konjicah, pri sv. Lovrencu v slov. goricah. 26. maja v Ivniku, v Ormužu, v Beračah, v Rogatu, v Slivnici, v Svetineh in v Vitanju.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Zastran volitev v okrajni zastop. — Vrednost kmetskega groša.) Hvala Ti poštovani „Gospodar“, ki si nas v svojem 20. številu spomnil na nove volitve v okrajne zastope, in nas podučil, kako naj se ponasamo, da se reši, kar se rešiti da pri tem naše narodnosti in kmetskemu ljudstvu škodljivem volilnem redu. —

Je-li slovenski rodoljubi ptujskega okraja že kake priprave delajo, še nismo čuli; znamo pa, da ima ptujski „fortsritsverajn“ to točko na dnevnem redu, in da se njegovemu zvonconosu, semkaj privandranemu pod imenom „eigurikanizanec“ poznatemu „tajčpemcu“ ne cedijo sline samo po mestnem županstvu, ampak še bolj po „obmannstvu“ v okrajnem zastopu.

Kako zbirčni pa so „tajčpemei“ v obziru na sredstva, po katerih mislijo svoje namene doseči, in kakošna je pravičnost teh pruskih sosedov, so sebnost nasproti drugim narodom, to zna celi svet. Zato rodoljubi ptujskega okraja pozor! in rešite, kar se še v okrajnih zastopih, v teh „trdnjavah nemčurstva“ rešiti da. —

Kako pravičen je volilni red za kmetsko ljudstvo, pokazal si nam dragi „Gospodar“ z enim izgledom. Praviš namreč, da veliki posestniki mariborskega okraja plačajo za okrajne stroške samo 27.000 fl., mestjani ne več kot 28.000 fl., veliki trgovci in obrtniki še polnih 12.000 fl. ne; nasproti temu pa plačajo kmetje 143.000 fl., pa vendar voli vrsta teh volilcev enako število zastopnikov v okrajni zastop, in nadaljuješ: „kmetske ljudi zadne tedaj več, kakor polovica vseh okrajnih

stroškov, v zastopu pa imajo samo $\frac{1}{4}$ vseh glasov odmerjenih.“

Tukaj si se ljubi moj „Gospodar“ v računu zmotil. Ne „polovico“ ampak več, kakor dvakrat toliko, kakor veliki posestniki, trgovci, obrtniki in mestjani skupaj, plačajo kmetje, pa vendar imajo samo $\frac{1}{4}$ glasov.

Po tem takem velja groš velikih trgovcev in velikih obrtnikov toliko kakor kmetskih dvanaest; groš velikih posestnikov in mestjanov pa velja toliko, kakor kmetskih pet.

Niso te razmere blizo take, kot one hercegovskih in bosanskih begov nasproti raji?

Jako zanimivo bilo bi zvedeti, kako vrednost ima groš v ptujskem okrajnem zastopu. —

Dostavek uredništva: Veseli nas najti pazljive bralce, kakor je g. dopisnik; sicer pa smo v 20. številu navlaš rekli: več, kakor polovica vseh okrajnih stroškov zadene kmetske ljudi, ker je to povsodi gotova resnica, čeravno nimamo od vseh okrajev natančnih številok pri rokah.

Od Marije snežnice na Velki. [Konec.] Na belo soboto hotela sta dva burkleža nekega tržana v Cmureku (Burgharta) z goljufno hranilnično knjižico za 500 for. opehariti, pa spodletelo jima je; bila sta zaprta. Po noči pa eden spregovori iz zgornjega nadstropja onemu tovarišu pod seboj: „Veš kaj? obesi se, jaz bom se tudi — potem je te zmotnjave konec!“ in eden se res obesi! Belo nedeljo gre nek fant v Cmurek lepo mirno in tiho iz krčme; pri vratih ga 3 drugi napadejo in vsak mu oster nož v prsi zasadi! kar pa je bilo nekemu drugemu namenjeno. — Na Markovo je kakih 30 let star hudobnež, znan kot tat in tolovaj pri belem dnevu celo blizo Cmureka napadel 75letnega starčka, ki je 18 let pri vojakihi služil, ga davil in ga hotel oropati denarjev, ktere je prejšnji den dobil za prodana drva. Res! nevarnost življenja in imetja se množi!!

Vendar tudi nekaj lepega in veselega! Pridni farmani so zbrali in izročili č. g. župniku denarjev 160 fr., ki so zato naročili podobo sv. Elizabete, kako beraču kruh daruje in podobo sv. Cirila in Metoda, slavjanskih apostolov. Podobe stojijo na velikem altarju, in še čakajo blagoslavljanja. Vse 4 podobe so okusno in umetno izdelane, in hvalijo svojega mojstra Leop. Perko-ta pri sv. Trojici. Za to skrb tedaj prisrčna hvala č. g. župniku in farmanom! Z lepim upanjem napolnuje nas letošnja spomlad, ker lepo cveteče drevje obeta obilno sadu in v vinogradih „kaverniki“, mladi grozdčiči, prav prijazno lukajo iz trsja. Bog nam daj svoj blagoslov!

Iz Središča. Pred kakimi 6 tedni brali smo v „Slov. Gosp.“ dopis iz Runča, v kojem se uradniki davkarije ormuške pozivljajo na bolj uljudno ponasjanje, po imenu pa se gosp. dopisnik toži na mladega adjunkta Mauriča, ki ima navado davkeplačitelje z osornimi besedami častiti. Nebi resnice govoril, kdor bi trdil, da se je ta nepriljudni

gospodič od onega časa o čem ogladil, marveč postopa z davkeplačitelji še skoro siroveje, kakor popred. Nevem da li zato, ker nenavadno dolgo tiči „in den Flegeljahren“, ali pak zato, ker se mu na tak način, kakor bajé on misli, najpred izpolni želja, da bo inam prestavljen. Bodi si to ali ono, mi mu želimo srečen pot v deveto deželo. Če pride kakemu glavarju, ki take fante zmiraj tešno na uzdi drži, še vendar iz njega kedaj kaj bode. Morda bo še se onda tudi redno pisati naučil; kajti njegovih zdajnih črčkarj nikdo ni kos brati, neizuzimajoči ne „Njih Gnado“ gospoda adjunkta samega. Dokazano jest. — Za zdravje enega njegovih drugov bilo bi pa mnogo bolje, če bi bil prestavljen v kak kraj, kder je malo, malo sadu zlahtne trte. V takem kraju tudi ne pride človek tak lahko v skušnjavo — ustreljiti se!

Iz Šalovec. (Predtojniki.) Število naročnikov na „slovenske časopise narašča v naši občini, kar je gotovo veselo znamenje, toda žalibog, da med naročniki ne najdemo našega občinskega predstojnika, kateri bi moral, kot predstojnik slovenske občine, z branjem slovenskih časopisov v izgled biti svojim občinam. — Na drugi strani pa je naš predstojnik sam močno potreben čitanja slovenskih časopisov, ker njegovo surovo vedenje nikakor ne kaže dosti omikanega človeka. — Prošenj in svetov svojih občanov več poslušati neče, ampak ravna le po svoji trmasti glavi, v kateri je neki nemščina velik prostor zasedla. — Gospod predstojnik! kje in kako za Boga ste se sešli s tako „ječljivo“ nemščino, da Vas Nemec sam ne razumi? — Raji bi si gojili svoj materinski jezik z branjem slovenskih časopisov, kakor pa, da se gate ter sline cedite po plesnjivi nemščini, in potem bi bili vaši občani v Vami bolj zadovoljni! Bog „čuvaj“ slovenske občine pred takimi predstojniki!

Iz celjske okolice. (Iz predporotne sodnije.) Janez Štor, kmetski sin, v Teharjih doma, komaj 18 let star, je bil 14. t. m. pred porotniško sodnijsko obravnavo na 12 let težke ječe obsojen, ker je na sv. Janeza večer lani svojega brata s sekiró tako po glavi mahnil, da mu je čepinjo prebil, in je ta moral zarad tega umreti. Čudno pri tej obravnavi je bilo, da se je njegov tovariš, Jožef Vengušt, tudi blizo take starosti, prav po zasluženju vjel. Hotel je namreč J. Štor rešiti, in se je tako v besedah zamotal, da ga je državni pravnik zavoljo krive prisega v zaporu poddržal. —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Mnogo preglavic dela ljudem nova nagodba z Ogersko, kakor so jo te dni naši in magjarski ministri dogovorili. Zlasti nevoljni so narodi slavjanski, ker se je vse vršilo precej brez njih, in ker sedaj vidijo, da se bo

nemško-magjarsko gospodstvo nadaljevalo. Tudi ni ravno prijetno slišati, da bodo celo novi bankovci — dualistično obleko dobili; na prvi strani bodo nemški na drugi pa čisto — magjarski. Do sedaj so bili vsi narodi in jeziki avstrijski zastopani. — Čudo veliko se je na Dunaju zgodilo. Nek iz Nemčije prišedši Jud je na borzi grdo psoval na naše cesarstvo in — policija ga je zapodila na Nemško nazaj. Ko bi še nekaterim nemškim prislecem in pruskim kričačem enako posvetili, bi mnogim Avstrijem bilo jako vseče. — Vojni minister Koller hoče odstopiti, ker mu drugi ministri nečejo privoliti nekolicih zboljškov za vojake. Ti bi imeli dobiti vsako jutro prežgano juho, kar bi pa na leto stalo par milijonov. Zato ne dobijo prežgane juhe. — Česki zgodovinar Palacki je nevarno zbolel. — Bivši minister Giskra, o katerem se je govorilo, da mu je cesarski dvor bil prepovedan, bil je ta teden od cesarja sprejet — dobrotljivo, kakor liberalni-judovski listi pišejo. — Kupčijska pogodba z Italijanskim bi se bila imela 1. julija odpovedati, ker nam ni ugodna; ali te dni se je na eno leto podaljšala. — V ogerskem zboru se je liberalna večina razcepila; za Tisza-ja in njegovo nagodbo z avstrijskimi ministri se poteguje 240, nasprotuje pa že 140 poslancev. Liberalno gospodarstvo pa je tudi na Ogerskem že precej občutljivo; državni stroški znašajo že 220 milijonov, samo za železnice se pomeče po 15 milijonov vsako leto in dolgovi poržejo 70 milijonov obresti. Hrvatje pripravljajo velikansko poslanstvo ali deputacijo do svitega cesarja, naj bi jim ta pomagal do zaželenje železnice od Siseka v Zemun, čemur se magjarski ministri vedno ustavljajo. Ti so namreč za veliko milijonov lesa v Hrvatski krajini posekali in prodali in omenjeno železnico staviti obljubili. Ali vedno odlagajo in sumiči se, da hočejo z istim denarjem železnico potegniti iz Budapešta v Zemun.

Vnanje države. Naš minister Andrassy je 13. in 14. maja res bil v Berlinu pri ruskem in nemškem cesarju in se pogovarjal zlasti o turških zadevah z Bismarkom in Gorčakovom. Ali je kaj opravil ali ne, to še ni znano — pa upati je malo prida za Avstrijo. Italijanski kralj zopet misli na to, da bi se kraljestvu odpovedal in ga izročil svojemu sinu Humbertu, ki je prijatelj Prusov in ki bo gotovo tem vstregel in še hujše s papežem delal, kakor njegov oče. — Francoska dežela ima letos 909,858.911 frankov. dohodkov več, kakor l. 1869 pred prusko vojsko. Res srečna dežela, ki si je tako hitro opomoglo od strašnih udarcev nesrečne vojske. — Španski liberalci hočejo vsem severnim deželam njihove stare pravice zatreti, kar utegne zopet krvavo vojsko pouzročiti.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Muktar-paša je dobil novih 12 bataljonov od sultana, pa si ne upa naprej; kakih 7000 vstašev je pripravljenih krvavo sprejeti ga. Peko-Pavlovič

je s svojimi četami stezo med Trebinjem in morjem zaprl. V Bosni bil je ta teden boj na mnogih mestih. Iguman Hadžič je pri Majdanu branil 5000 begajočih rodbin in Turke srečno odbil; pop Karaun pa je pri Ključu Soliman-pašo, ki je imel 5000 mož, tako stpel, da je padlo 400 Turkov. Isti pop Karaun je tudi Ali-paši ubil 250 musulmanov. Mestice Priedor je na pol turško na pol kristijansko. V noči 8. maja so Turki na Kristijane planoli in jih 120 posekali z njihovim duhovnom vred — drugi so zbežali. Po vsej Bosni je strašno klanje. Pretečeni teden so se tudi Bolgari vzdignoli zoper Turke; zbralo se jih je 8000 v Balkanskih gorah ter so kot blisk naglo napadli mesta Ražluk, Denir in Tatar-Bazaršik, turške uradnike in beriče pomorili in železnico razdrli. V Carigradu so Turki vsled tega tako razdraženi, da se je bati, da vsak trenutek posekajo vse Kristijane. Zato je začelo vse, kar je tujega ali krščanskega bežati iz Carigrada. Ostali pa so Ruse poprosili, da jim pridejo na pomoč! V Solunu umorjena konzula še se zaradi turške besnosti nista mogla dostojno pokopati! Ruski general Črnajev je z večimi oficirji stopil v srbsko vojno!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XXXVIII. Iz Rima v Neapol smo po noči ob $\frac{1}{2}$ deseti uri odrinoli. Ker sem si že skusil, kako mučno da je tako ponočno potovanje, sem se iz prva temu branil; pa bilo je zastoj; moral sem se tovarišem udati. Konduktar nas je vseh 10 zrival v eden kupé. Čepeli smo drug zraven drugega, kakor na venec nabrane smokve ali fige. Toda kaj smo hotli? Pomagati si nismo bili kos. Zato smo se voljno udali in trpeli! Nekaj časa smo se še pogovarjali. Polagoma pa je utihnil drug za drugim, glave so se nam začele nevedoma globoko druga drugej priklanjati ter včasih v neljubo dotiko prihajati, kakor krogle v kavarnah na biljardu. Ponočne ure so tekale grozno počasno. Marsikateri izmed nas je včasih vzdihnil, kakor na boleštni postelji bolenik, ki ne more jutranje zarije dočakati. Slednjič se je začelo nekoliko svitati, nam pa srce veseleje dihati. Zbrisali smo si tedaj nekoliko zadremane oči, da bi laglje prvi pogled storili na glasovito okolico Neapolsko. Kajti Neapolu smo se bližali. Bilo je $\frac{1}{2}$ 8 v jutru, ko je naš vlak obstal in konduktar s hripavim glasom zavrešal: Napoli. Imeli smo pa namen poprejš obiskati iz zemlje izkopano mesto Pompeji, katero je l. 79 gora Vezuv, ko je prvič začela ogenj iz sebe metati, z raztopljenim kamenjem ali lavo zasula in pokopala. Zato smo na železniški postaji počakali na vlak, ki je namenjen bil proti Siciliji. S tem vlakom smo se potem kakih 50 minut peljali kraj morja v Pompeje. Iz vlaka smo opazovali valovito morje, kako je mogočne

valove proti kopnemu gnalo, kder so se z velikim pošumom na skalnem pobrežju lomili. Jako čudili smo se drznim ribičem, ki so daleč od kopne zemlje v bornih ladjicah se vozili brezskrbno po nevarni globočini. Večkrat se nam je zdelo, da so jih že valovi požrli, toda zdajci so se prikazali zopet na površini. Videlo se jim je, da jih močno veseli drzno zibanje po nemirnih valovih. Okolica Neapolska je res rajska, nepopisljiva. Vse zemljišče je rodovitno izvzemši kraje, katere je lava obsula. Na nekaterih mestih drdrá železnica po klancih, ki so po 3 metre globoko v lavo vsekani. Sicer pa kamorkoli se potnikovo oko ozré, povsodi zagleda vse čudovito lepo, krasno, mileno in ljubeznivo tako, da se te rajske lepote nikoli dovolj nagledati ne more. Južna zelišča, cvetlice, silje, cveteča drevesa, zelene brajde, vse se vrsti po lepem redu, vse obeta lastniku obilo pridelkov. Pšenica je že popolnem bila v klasju — 14. apr. — V Neapolu na trgu sem videl prodavati glavato zelje, kakoršno pri nas še le pozno v jeseni pridelamo. Po zelenih drevesih so visele rumene pomegranče, zlatim jabeljkam podobne, in smokvina drevesa so nastavljala precej debel sad. Lani je bila spomlad tudi na Laškem nenavadno mrzla in neprijetna. Ognjenik Vezuv je bil daleč do znožnja s snegom pokrit, tudi je mnogokrat den za dnevom deževalo, pa rastlinstvo je vendar veselo napredovalo in rastlo.

Od železniške postaje do Pompej smo imeli četrtno ure hoda. Toda okrepčanja bili smo tudi močno potrebni. Zasedemo tedaj mizo najbližnjšega krčmarja poleg zasutega mesta. Za drage denarje smo si tam nekatere prazne kote po želodcih zaphali, in se potem brž napotili v Pompeje.

Streljaj hoda smo storili prišedši do straže pred zasutim mestom, ki se je deloma zopet izkopalo. Tukaj smo morali zopet v mošnjo segniti in plačati vsak 2 liri vstopnine. Eden strežajev se nam je pridružil za voditelja. Začeli smo pregledovanje z muzejem, t. j. s hranilnico izkopanih starin. Videli smo tam mnogovrstnih reči, n. pr. posode lončene, železne in bronaste, vrče, bokale, svetilnice, orožje, zrcala, celo hlebčič zaernelega kruha. Pod steklenimi pokrivali ležijo mrlič v tisti legi, v katerej so jih zasute izkopali. Celo truplo je prevlečeno s sivkasto skorjo iz tiste tvarine ali materije, katero je Vezuv bljuval, kedar je mesto pokončal. Tu pa tam luka iz nje kaka človečja košička. Najbolj smo se zavzeli zagledavši 2 osebi, ki ste bili sklenjeni. Voditelj nam je rekel, da je bila mati s svojo hčerko. Nekatere osebe ležijo na obraz, drugi na stran z roko pod glavo, tretje na znak, z raztegnjenimi rokami ali nogami, kakor jih je pač nenadna smrt pustila. Do sedaj so izkopali 600 mrličev! Mnogo učenjakov hodi leto na leto teh starin ogledovat! (Nastavek prih.)

Smešničar 21. Nek oficir je bil silno dolg pa strašno suh, živ kostenjak. Ko je nekokrat mimo debelega krčmarja šel, ga je ta nenavadno debelo gledal. Oficirja je to razžalilo in se tedaj zareži nad krčmarjem: kaj zijate toliko v mene? Krčmar mu pa hitro odgovori: zato, ker ne morem prav vedeti, ali imate tri noge ali tri sablje!

Razne stvari.

(Banka Slovenija) ima občni zbor 6. junija ob 4. uri popoldne v Ljubljanski čitalnici. Delnice se vlagajo do 31. maja. Glavna reč bo: ali doplačevanje ali propad banke.

(Poljskavski župan) Šalk (!) je pri sodnji obečal g. dr. Radaja očitno v „Slov. Gospodarju“ za odpuščenje prositi, ker mu je pri letošnjih volitvah čast jemal. Šalk še tega ni storil. Človek ima res velik „rešpekt“ pred sodnijskimi razsodbami, g. dr. Radaja pa lepo zadostenje??

(G. Gašpar Vrečer) narodni učitelj v Teharjih ni dopisnik „Slov. Gospodarja“ — zadeti Teharski mogotci (?) ga tedaj naj pusté — pri miru!

(Cement-fabrika) v Zidanemmostu je kupila hrvatska eskomptna banka, ki namisli vse podvzetje pomnožiti in zboljšati.

(V Slov. Gradcu) začne tamošnji cementirovalni urad svoje delovanje s 1. junijem t. l. v hiši g. Bovier-ja N. 125 (Meierhof.) Uradna dneva sta ponedeljek in četrtek.

(† G. Schmidt) notar v Konjicali je v nedeljo nagloma umrl od mrtvuda zadet.

(Tolovajsk napad) sta storila 2 človeka iz Rogoze pri Mariboru na Franca Dvoršaka iz Sp. Dupleka v noči 12. maja, ga močno sklala zaradi trohice denarjev, koje je pri sebi imel!

(Ogenj) je pokončal Reberniku na Slemenu hišo in bleve — škode je 800 fl. — in Marko-tu pri št. Ilu v Slov. goricah hišno in gospodarsko poslopje ter mu škode prizadjal za 3300 fl.

(G. Grad) dobi dva razredno šolo vsled sklepa deželnega šolskega sveta.

(Od sv. Jurja na Šavnici.) Na Križevu 25. t. m., bode kat. polit. društvo $\frac{1}{2}$ 4 popoldne svojo tretjo obletnico obhajalo. Rodoljubi so sično povabljeni. Odbor.

(V Ptujju ima čitalnica) 29. maja ob 7. uri večer letni občni zbor. Dnevni red je: nagovor predsednikov; poročilo tajnikovo in denarničarjevo; pregled letnega računa, volitev novega odbora; potem društvena zabava. Vse ude uljudno vabi odbor.

(Hudo vreme) je bilo pretečeni poldrugi teden po vsej zapadni Evropi; Švicarsko, Tirolsko, Koroško, Kranjsko in del Štajerske je sneg pokrnil; sicer pa je še dež lil in hude povodnji napravil v Savinjski dolini, pri Celju; tudi Voglajna in Dravina ste izstopili in veliko škode storili.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Luka Jeriša je imenovan za župnika v Gomilskem.

Č. g. Jož. Turin postane vikar mestne fare, Anton Šlander nemški pridigar in Fr. Nendl 3. kaplan v Celju. — Č. g. Mart. Škrbec pride za kaplana v Čadram in Val. Kranjc za kaplana v sv. Tomaž. — Ena kaplanija v Vitanju in kaplanija v Remšniku ostane začasno izpraznjena.

(Dražbe). 19. J. Turk v Varnici (3.), Fr. Šošteršič v Sedlarjevem (2.), J. Novak v Šmarji (3.). 20. maja Jan. Caf v Grajeni 400 fl., Jan. Kovač v Arnivasi 7182 fl., Gašp. Goričan v Dežnem 660 fl. (2.), Martin Svetelj v Slivnici. 24. maja Jožefa Murnik v Bistrici (3.). 26. maja Sim. Fidršek v Doleni 3000 fl., Jan. Krajnc v Tramburgu 3080 fl., Jož. Drofenik v Nezvišu (3.). Ana Bela 1778 fl. (3.), Jan. Probil v Jauneggu 650 fl., Neža Vrutič v Glogovembrodu 2570 fl., Jak. Lah pri sv. Miklaužu (2.).

Listič uredništva: Dopisi iz Kamce, Koroškega in od Dravinje prihodnjič; dnes ni bilo mogoče! Hvala vsem!

Tržna cena

preteklega tedna po Hektolitrib.

(1 Hl. = 1 $\frac{1}{100}$ vag.)

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	8 20	6 40	5 15	3 80	4 80	—	5 —
Ptuj	8 40	6 40	—	4 30	4 80	4 20	4 —
Slov. Gradec	9 43	6 83	6 50	3 74	4 87	7 80	5 69
Gradec . . .	8 71	6 98	—	3 93	4 80	—	—
Celovec . . .	8 86	6 34	5 12	3 71	4 72	—	—
Ljubljana . .	8 55	5 40	3 90	3 74	4 88	4 10	5 20
Varaždin . .	9 18	5 50	4 60	4 80	4 50	—	5 60
Zagreb . . .	10 70	7 —	5 60	3 25	5 —	5 20	4 88
Dunaj	12 10	8 80	9 40	10 10	5 90	—	—
Pešt	11 32	7 92	6 52	9 72	5 40	—	—

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 65.75 — Srebrna renta 69.70 — 1860-etno državno posojila 110. — Akcije narodne banke 850 — Kreditne akcije 134. — Napoleon 9.55 — Ces. kr. cekini 5.65 — Srebro 102.60

Loterijske številke:

V Gradcu 13. maja 1876: 4 86 32 46 6.

Na Dunaju „ „ 13 89 25 63 62.

Prihodnje srečkanje: 27. maja 1876.

Služba organista in mežnarja.

ob enem je razpisana pri dekanijiški cerkvi v Velikinedelji. Prosilci se naj oglasijo do 25. maja. Pismenim prošnjam se naj tudi priložijo spričevala o dosedanjem zadržanju prosilcev.

Velikanedelja 1. maja 1876.

V razgled

bralcem podamo tu nekatere misli o

pravem

Wilhelmov

antiartritičnem antirevmatičnem

krvočistilnem čaju.

Dr. Rust je rekel v javnem shodu o tem sredstvu „Wilhelmov kričistilni čaj zasluži ime ljudskega sredstva, ker vsako leto na tisuče skušenj prestane z dobrim uspehom pri revmatičnih in protinskih boleznih — sredstvo, po kateremu bogatin ravno tako rad, kakor siromak seže, in gotove pomoči pričakuje; sredstvo, katero najimenitnejši zdravniki iz prepričanja priporočajo. — Dr. Röder piše v „Medicinische Wochenschrift“ (1871): „Wilhelmu se je posrečilo krvočistilni čaj po postavah zdravilstva iz rastlinskih tvarin tako sestaviti, da imajo neko posebno moč do vodenih snovi kože, v kateri vsled motene ali prenehane složnosti med elektriko zraka in kožo bolečina nastane, ki se dostikrat do nestrpljivosti hujša.“ — Dvorni svetovalec in profesor Oppolzer je rekel pri razlaganju zdravilstva pri postelji protinastega človeka: Wilhelmov krvočistilni čaj zasluži poseben pozor, ker mnogi bolniki, ki so ga želeli in sem jim ga dovolil, so njegov uspeh hvalili.

Svarimo pred
ponarejanjem.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi

antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaju ali v mojih po časnikih navedenih zaplogah.

Svarimo pred
sleparijo.

se dobiva le iz prve mednarodne fabricacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi

Zavitek, po 8 obrokov razdeljen,

po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj dobiva v Mariboru pri Alojziju Kvandestu, v Celju pri Fr. Raušerju in v Baumbahovi apoteki, v Mozirju pri Tribue-u, v Podčetrju pri Müllerju, v Slov. Bistrici pri Janezu Janošu, v Slov. Gradcu pri Kaligariču, v Ptujju pri Drag. Girodu, v Varaždinu pri dr. Hattlerju in v Ljubljani pri Lasniku, apotekarju.

Preselitev.

Dovoljujem si naznanjati čestitej duhovščini in p. n. občinstvu, da sem zaradi razširjenja obrta svojo pozlatarsko delavnico iz C. Schrameljeve hiše prestavil v

Kartinovo hišo šte. 3.

(Schmiderergasse)

v koroškem predmestju.

Priporočam se uljudno še zanaprej za obilna naročila, katera si bodem prizadeval točno, okusno in po mogoče nizki ceni izvrševati ter si do sedaj skazano zaupanje ohraniti. **Oroslav Čuček,** 3—3 pozlatar.

Naznanilo!

Dovoljujem si p. n. občinstvu naznaniti, da sem

s 1. dnem t. m.

odprl še eno

prodajalnico v poštni ulici,

šte. 22. (v E. Janšičevej hiši)

in da imam tudi tukaj vsake vrste blaga na izbiro, kakor: spodnje in zgornje hlače iz jirhovine, vsake vrste odeje za postelje, blazine; dalje obvoje, prte, rokavice vsake vrste, katere sam izdelujem in več drugih reči, katere pripadajo rokavičarskemu delu. Vsa ta dela so izdelana iz novega najboljšega blaga in so trpežna.

Priporočujem tedaj p. n. občinstvu svoje blago, katero se že na vid samo hvali. Naročila po pošti bode podpisani zvesto in naglo oskrbel po poštnem povzetju. Kdor bode pa več blaga vkupno naročil, računil mu bodem jako bolji kup.

V Mariboru, 1. maja 1876.

1—3 **Vekoslav Buhta,** rokavičar.

v poštni ulici šte. 22.

Za malarje in lakirarje!

Priporočam svojo zalogo zmletih oljnato-firneževih barv, oljnatega firneža, trpentina, kopalovega laka, suhih barv, čistega zlata v listkih, srebra, mednih plošč, vsakovrstnih ščetek ali penzelnov in drugih ščetinastih reči, vse po najnižji ceni. Pri večjih naročilih še bolj znižujem ceno. Vnanjim naročilom hitro ustregam.

H. Billerbeck,

malar in lakirar

v Mariboru v gosposki ulici.

5—6